

ธุรกิจบริการ...ดาวรุ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

ท่ามกลางบริบทการค้าโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและภาวะเศรษฐกิจโลกที่ซบเซาต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อภาคส่งออกของหลายประเทศ รวมถึงไทย โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าที่หดตัวต่อเนื่องหลายปีติดต่อกัน และไม่อาจเป็นเครื่องยนต์สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยดังเช่นในอดีต อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหนึ่งเครื่องยนต์ที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของเศรษฐกิจไทยในช่วงที่การส่งออกสินค้ากำลังปรับโครงสร้างสู่การส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูง นั่นคือ “การส่งออกบริการ” ที่ขยายตัวในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา แม้การส่งออกของภาคบริการมีสัดส่วนเพียง 15% ต่อ GDP แต่กลับมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Contribution to Growth) ในปี 2558 ถึง 2.2% จากอัตราขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยโดยรวม 2.8% กล่าวได้ว่าภาคการส่งออกบริการเป็นเครื่องยนต์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ “จิ๋วแต่แจ๋ว (Small but Powerful)”

การส่งออกบริการที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น หากพิจารณารายละเอียดพบว่าภาคการท่องเที่ยวถือเป็นรายได้หลักในการส่งออกบริการของไทย ด้วยสัดส่วนกว่า 70% ของมูลค่าส่งออกบริการรวม และมีอัตราขยายตัวเฉลี่ย 13% ต่อปี ในช่วงปี 2554-2558 ขณะที่ในปี 2558 ไทยมีรายได้จากภาคการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 5 ของโลกและอันดับ 2 ของเอเชียรองจากจีน สะท้อนถึงความแข็งแกร่งและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการท่องเที่ยวไทย อย่างไรก็ตาม นอกจาก

ภาคบริการ	สัดส่วนของไทย	ส่วนแบ่งของไทยในตลาดโลก	อัตราขยายตัวโดยเฉลี่ย (ปี 2554-2558)	
			ไทย	โลก
ท่องเที่ยว	73.4%	3.7%	13.1%	3.2%
บริการด้านธุรกิจและวิชาชีพ (วิศวกรรม สถาปนิก กฎหมาย ฯลฯ)	14.1%	0.9%	6.9%	3.8%
ขนส่ง	9.4%	0.7%	-0.5%	0.6%
ก่อสร้าง	0.9%	0.6%	4.7%	-0.8%
ทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร	0.3%	0.1%	0.5%	3.7%
บริการที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและนันทนาการ	0.1%	0.2%	-11.1%	3.3%
อื่นๆ	1.8%	0.1%	N/A	N/A

ที่มา : UN Trademap

ภาคการท่องเที่ยวแล้ว ยังมีภาคบริการในหมวดอื่นๆ ที่ไทยมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก อาทิ ภาคก่อสร้างและบริการด้านธุรกิจและวิชาชีพ ซึ่งในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มูลค่าส่งออกภาคบริการในหมวดดังกล่าวของไทยขยายตัวเฉลี่ยราว 4.7% และ 6.9% ต่อปี ตามลำดับ สูงกว่ามูลค่าส่งออกทั้ง 2 หมวดของโลกที่ขยายตัวเฉลี่ย -0.8% และ 3.8% ตามลำดับ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการที่ไทยเป็นศูนย์กลางของกลุ่มประเทศ CLMV ที่กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาประเทศและยังต้องพึ่งพาบริการที่เกี่ยวข้องจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ขณะที่ผู้ประกอบการไทยมีศักยภาพสูงในการแข่งขัน นอกจากนี้ ยังมีธุรกิจบริการอื่นๆ ที่ไทยมีมูลค่าส่งออกไม่สูงนักแต่มีโอกาสในการเติบโตได้อีกมาก โดยเฉพาะบริการด้าน

วัฒนธรรมและนันทนาการ ที่แม้ปัจจุบันมูลค่าส่งออกของไทยในหมวดดังกล่าวมีสัดส่วนเพียง 0.1% ของมูลค่าส่งออกบริการรวม และอัตราการขยายตัวติดลบในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่ผู้เขียนเห็นว่าไทยมีความสามารถในการแข่งขันในธุรกิจดังกล่าวเนื่องจากไทยมีศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและบุคลากรในด้านดังกล่าวที่มีคุณภาพ ประกอบกับการท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงขาขึ้น ซึ่งถือเป็นโอกาสดีหากสามารถต่อยอดจากภาคการท่องเที่ยวไปสู่การส่งออกศิลปวัฒนธรรมและนันทนาการ และถือเป็นอีกภาคบริการหนึ่งที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ดังเช่นประเทศเกาหลีใต้ที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในช่วงที่ผ่านมาในการผลักดันการส่งออกบริการในหมวดวัฒนธรรมและนันทนาการ โดยมีอัตราขยายตัวเฉลี่ยราว 30% ต่อปี และทำให้ศิลปวัฒนธรรมของเกาหลีใต้มีชื่อเสียงไปทั่วโลก นอกจากนี้ บริการที่ควรสนับสนุนในระยะยาว ได้แก่ ทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร รวมถึงดิจิทัล ซอฟต์แวร์และคอนเทนต์ต่างๆ ซึ่งถือเป็นบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และประเทศพัฒนาแล้วเกือบทุกประเทศใช้เป็นฟันเฟืองหลักในการขับเคลื่อนภาคบริการ ทั้งนี้ แม้การสร้างให้เกิดธุรกิจบริการในหมวดดังกล่าวไม่ใช่เรื่องง่ายและต้องใช้เวลา แต่ถือเป็นกลุ่มธุรกิจเป้าหมายที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ตามแนวนโยบายของภาครัฐในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน

การส่งออกบริการจะเป็นหนึ่งใน Engine of Growth ที่สำคัญในช่วงของการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างเศรษฐกิจไทย ซึ่งนอกเหนือจากการท่องเที่ยวที่เป็นหัวหอกหลักของภาคบริการไทยมาอย่างยาวนานแล้ว ยังมีธุรกิจบริการอื่นๆ ที่มีศักยภาพและแนวโน้มเติบโตดี ที่จะช่วยเสริมภาคบริการโดยรวมของไทยให้แข็งแกร่งและขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืนต่อไป